

**Obertura de la VII Jornada sobre els Mitjans de Comunicació
Audiovisual** (Palau del Parlament, 15 de maig de 2006)

El president

Molt bon dia. Siguin benvingudes i benvinguts al Parlament de Catalunya. Té la paraula en primer lloc l'honorable senyora Carme-Laura Gil, presidenta de la Comissió de Control de l'Actuació de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, que farà la presentació de la jornada.

La Sra. Carme-Laura Gil i Miró (presidenta de la Comissió de Control de l'Actuació de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals)

Moltes gràcies, president. Molt bon dia a totes i tots. Em plau donar-los la benvinguda en nom dels membres de la comissió parlamentària i també agrair-los la seva assistència en aquesta VII Jornada.

El títol de la jornada és «La televisió i altres finestres de comunicació audiovisual». Darrere d'aquestes paraules hi ha confiança i hi ha esperança, però també hi ha temor. Potser per això al títol de la jornada hi llegim una paraula familiar, humil, que és una metàfora clàssica: la «finestra», per on veus i et veuen, que separa i comunica dues parts de l'espai, el de fora i el de dins. «Finestra» és un mot llatí d'etimologia desconeguda. Hom diu que el seu origen és etrusc, aquell poble desgraciat que es deixà morir, però que fou el creador de la vida urbana. En realitat, vol dir el forat obert en un espai. Per a l'etrusc i per al llatí és el forat, però també, alhora, és el marc. No sabien que els homes crearien una gran xarxa comunicativa, els forats de la qual serien les finestres de l'espai. I, malgrat això, la metàfora les ha predit.

Les primeres finestres foren els nostres ulls, amb què vèiem i on ens veien. Els ulls, finestres de l'ànima. Ha estat també l'al·legoria del *voyeurisme*, la finestra indiscreta

en què s'endinsa la curiositat per la vida d'altri. L'hem trobat en el mirall que ens porta com a noves Alícies a altres realitats, i també en aquella imatge del marc suspès en l'espai pel geni del surrealisme oníric.

La televisió ha estat una pseudofinestra comunicativa. Al seu costat, complementant-la, transformant-la o substituint-la, hem creat una arquitectura comunicacional diferent en un espai que ja no és propietat de ningú, que és il·limitat, on tot i tothom hi té cabuda, que permet la participació i la formació d'associacions diverses i on la llibertat és la seva naturalesa. És el somni, per a alguns, d'una nova democràcia, d'una societat llibertària, sense anarquia, però que necessita ser responsable.

Però uns altres arquitectes de la nova societat, nous etruscs, subjectes a poders diferents, han definit marcs comercials o polítics per encriptar els distints somnis de les persones. Hi ha finestres de creativitat i de coneixement, però també n'hi ha de soledat, d'impostura i de narcisisme. La veritat ha deixat de ser absoluta, i la nova realitat és cruament subjectiva. La finestra és el lloc on ja és indestruïble el subjecte i l'objecte. Mixtificadora i desmitificadora alhora, en realitat és la metàfora de la nostra complexitat. Per aquesta raó, ens envaeix i ens sedueix, ens atrau com el vertigen de la profunditat, i ens atemoreix, també, perquè transforma la nostra vida i a nosaltres mateixos. Com un cromosoma, ens modifica i ens torna indiferents al que llegim, veiem o diem, perquè la gran paradoxa és que l'absència de distància ens torna distants i que l'allau d'informació, les diferents veritats, ens debiliten les emocions. Potser és el preu de la nova llibertat. A ambdues bandes de la finestra es conforma un nou hàbitat més intel·ligent i lliure, però menys emotiu i gens innocent.

Algú creu haver trobat el nou paradís. Això és impossible. Des de l'inici hi ha un missatge per a la humanitat recollit en el llibre dels llibres, el text més antic conegut, en què es parla de coneixement i llibertat. El llibre de la nostra història comença amb la revolta de la dona, que intueix que li era prohibit saber, que gaudeix del sabor del coneixement i el comparteix, i que amb el coneixement adquireix la llibertat, els sentiments i la responsabilitat. És així com comencem a ser éssers humans, perquè el

paradís era tan sols la innocència de la ignorància. Aquell fou el missatge: el coneixement és compartit, i, llavors, és llibertat.

Que les seves reflexions d'avui ens ajudin a no perdre'ns en aquelles finestres que nosaltres mateixos hem creat, a trobar-hi el coneixement i a preservar-hi la veritable llibertat.

Moltes gràcies.

El president

Moltes gràcies. Té la paraula seguidament l'excel·lentíssim senyor Joan Majó, director general de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió.

El director general de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (Sr. Joan Majó i Cruzate)

Moltes gràcies, president; bon dia a tothom, autoritats i amics i amigues. Un any més, participem –d'una banda personalment, perquè hi havia participat moltes vegades abans d'ocupar el càrrec actual a la Corporació, però també ara com a Corporació– amb molt de gust en aquestes jornades, i un any més observem fins a quin punt alguns dels temes que aquí es debaten tenen una transcendència en la nostra societat.

A mi, en aquesta taula i en aquesta petita inauguració d'aquest moment, probablement em toca fer el paper més al costat del que jo en diria la «dimensió empresarial» i, fins i tot, la «dimensió tecnològica» del que, d'alguna manera, discutim.

Aquest títol, aquest tema de «La televisió i altres finestres», tal com ara ho expressava la presidenta de la Comissió, ens centra plenament en quelcom que em sembla que hauria de ser –a mi m'agradaria que ho fos– el motiu de la reflexió fonamental de la jornada d'avui: la televisió ja no és la televisió. Ja no podem seguir parlant de la televisió. Hem de parlar de la comunicació més en conjunt. Per què? Perquè hem entrat en una etapa... Jo no sóc entès en art, la qual cosa no vol dir que no hi sigui aficionat, però no sóc entès en art, però sempre m'ha agradat molt aquesta

tendència artística actual de la desconstrucció, que sobretot ha tingut molt de ressò en l'arquitectura, però també en altres aspectes, perquè vol dir acabar agafant no les formes, sinó les funcions, i trobar les funcions. I, com que en altres sectors això ho hem viscut i ho vivim, em sembla que és una mica el que ens cal fer.

Hem de començar a desconstruir alguns dels elements que amb vista a les persones hem anat creant durant aquests últims anys mitjançant la tecnologia, mitjançant la indústria, el comerç, els serveis, perquè ja no són el que eren.

I us en posaré un exemple que alguns dels d'aquí m'heu sentit algunes vegades: ben aviat deixarem de parlar d'això que avui coneixem com un «televisor». Un televisor no és un televisor. Un televisor és un conjunt de funcions, que en aquest moment estan ficades totes en una sola capsa, però que es desconstruirà. I d'aquí a uns anys a casa no tindrem televisors, i, en canvi, veurem la televisió. Per què? Perquè un televisor és la suma d'uns elements funcionals: uns altaveus, una pantalla, un sintonitzador, un descodificador, alguns dels quals seguiran existint i altres no. I tots nosaltres deixarem de comprar televisors, de la mateixa manera que des de fa molts anys ja no comprem faxos, o ja no comprem fotocopiadores, o ja no comprem escàners, perquè hi comença a haver uns elements que funcionalment els ajunten o els separen.

La televisió ja no és la televisió des d'aquest punt de vista material, però és que probablement no arribarem al fons de tot això fins que no acabem de poder analitzar de veritat quins són els elements que, com a conseqüència de l'evolució tecnològica, ens han permès poder fer aquesta operació.

Mireu, en la comunicació hi ha hagut etapes clau basades en dues funcions, que són la capacitat de transmissió i la capacitat d'emmagatzemament. Molts dels qui sou aquí en sabeu més que jo, de tot això. Però fins que no hi va haver capacitat d'emmagatzemament, l'única comunicació possible era la comunicació presencial. En el moment en què hi va haver capacitat d'emmagatzemament de la informació tot allò que en diem la «informació» va canviar.

Avui ens trobem amb el fet que una sèrie de desenvolupaments tecnològics que han anat ocorrent al llarg de segles, però que molt darrerament s'han accelerat, ens permeten arribar a unes capacitats gairebé infinites en la capacitat de transmissió i en la capacitat d'emmagatzemament.

I això permet per primera vegada ajuntar tres característiques bàsiques de la comunicació, que són: cap limitació en el nombre de bits que es transmeten i, per tant, massificació absoluta de la capacitat de transmissió; cap limitació en el fet que cada un dels nodes o de les persones que siguin en una xarxa puguin rebre i emetre, és a dir, absoluta interactivitat de tots amb tots –això ho veiem cada dia amb els sistemes actuals amb què la gent es comunica formalment o informalment–, i, tercer, cap limitació en la capacitat de crear magatzems intermedis, la qual cosa ens configura una xarxa –de què d'aquí a una estona se'ns parlarà amb molta autoritat– que té aquestes característiques i que permet que la comunicació sigui de tots amb tots, sense límit de capacitat i sense limitacions ni d'espai ni de temps, és a dir, una comunicació que podem emmagatzemar allà on vulguem i quan vulguem.

És clar, això és un repte que provoca una nova situació i que fa que les empreses, les organitzacions, com és el cas de la que jo en aquest moment dirigeixo, hagin d'adaptar el que fan i la seva organització a aquest nou entorn. Sobretot, perquè, mirat ja no des de l'aspecte tecnològic, sinó des de l'aspecte del que de veritat importa, que són els continguts, hem de començar a entendre que la nostra capacitat d'utilitzar altres finestres no l'hem de separar de la necessitat que els continguts estiguin adaptats a les finestres. Jo ho deia fa pocs dies en ocasió de la inauguració, la posada en marxa, d'aquesta nova emissora que el grup d'emissores de Catalunya Ràdio va llançar el dia 23 d'abril. Fa molts anys que la gent escolta la ràdio per internet, però no és el mateix escoltar una ràdio per internet que fer una ràdio pensada per ser escoltada per internet.

Els continguts s'han d'adaptar a les finestres, els continguts s'han d'adaptar als canals. I un dels reptes que tenim a la Corporació i que tenen totes les empreses que, d'alguna manera, treballen en aquest sector és entendre que tecnològicament hem

d'estar al dia, però que la realització i la concepció dels nostres continguts les hem de fer en funció d'aquesta novetat.

A la Corporació ho hem intentat, ho intentem. No és fàcil. Costa adaptar la tecnologia, adaptar les mentalitats, adaptar-ho tot plegat, però ho intentem. Des d'un punt de vista de la feina, jo crec que aquests últims anys –no pas només aquests dos últims, parlo de fa més anys– s'han fet avenços importants.

I ara tenim, a més, una nova situació, amb què m'agradaria acabar aquesta petita introducció, i és que aquesta casa ha aprovat ja una llei fa uns mesos que anuncia que el que era fins ara la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió es convertirà en la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, que em sembla que va molt en la línia del que jo dic.

Sé que estem a mitges. Per què? Perquè perquè aquesta transformació sigui completa cal la llei que es va aprovar i la que està en tràmit. M'agradaria acabar aquesta introducció fent vots i esperant, amb una llei aprovada i una altra pendent d'aprovació, que d'aquí a unes setmanes o uns mesos, mentre aquest Parlament estigui encara constituït, puguem tenir aprovades totes dues lleis i fer de veritat legislativament això que tecnològicament i empresarialment fem.

Moltíssimes gràcies.

El president

Moltes gràcies, senyor Majó. Té la paraula seguidament el president del Consell Audiovisual de Catalunya, el senyor Josep Maria Carbonell.

El president del Consell Audiovisual de Catalunya (Sr. Josep M. Carbonell i Abelló)

Senyor president, diputades i diputats, amics i amigues, en primer lloc, voldria expressar la meva satisfacció per aquesta VII Jornada. I Déu n'hi do!, VII Jornada. Aquesta vegada hi participo com a president del Consell; altres vegades hi havia estat com a diputat o com a membre del Consell.

Una VII Jornada que demostra certament l'interès que té el Parlament per la temàtica audiovisual, per la qualitat de l'audiovisual, que crec que és una peça molt important en la qualitat de la democràcia. Jo estic convençut que hi ha un paral·lelisme entre la qualitat del sistema audiovisual i la seva pluralitat i la qualitat i la pluralitat de les nostres democràcies. Per tant, crec que és molt intel·ligent per part del Parlament que aquesta hagi estat una preocupació durant més de set anys de forma continuada.

Som, realment, davant d'una situació apassionant del sector audiovisual i de la informació. Durant aquest any, en què he pogut participar en un munt de jornades, certament he pogut constatar que hi ha una gran dificultat, com dirien en francès, per *saisir*, per saber cap on anem, per trobar les claus d'interpretació de la nova situació. Fins i tot, en bona mesura, jo sóc dels qui creuen que en aquests moments, més que formular respostes, el que hem de fer és saber plantejar correctament les preguntes fonamentals –i, en aquest sentit, jo, al final de la meua intervenció, intentaré formular quatre preguntes–, formular les preguntes per saber cap on hem d'orientar el conjunt del sistema audiovisual en favor de l'interès públic. Aquesta és la preocupació del Consell: com intervenir per intentar orientar bé el sector audiovisual al servei de l'interès públic. Aquest és el tema central, el repte que, com a regulador, nosaltres hem de tenir. Tenint en compte, a més –i això ho vaig sentir fa dues setmanes a Brussel·les, a la trobada de l'associació de televisions privades europees, després d'una magnífica intervenció del director Xavier Marvaldi, de l'M6 Web–, que, més que preguntar-nos què és el que farem el 2010, atesos els canvis que viu el sector, el que ens hem de preguntar és què farem d'aquí a sis mesos. Això era el que ell vivia permanentment a la seva televisió, perquè el ritme de canvis se succeeix a una gran velocitat.

Per què cal, més que assajar respostes, formular preguntes? Certament, pel que ens ha explicat en Joan Majó: perquè, realment, la compressió digital comporta una convergència sense precedents entre les xarxes de comunicacions electròniques i els continguts i les tecnologies de la informació. Aquesta convergència produeix un esclat extraordinari. I en el camp de la televisió produeix que al costat de la televisió convencional apareguin noves finestres, o potser noves modalitats de comunicació

audiovisual, que realment trenquen i obren noves perspectives. Viviane Reding, la comissària europea de la societat de la informació, acostuma a afirmar que som en un moment en què qualsevol contingut podrà en qualsevol moment i en qualsevol lloc arribar a qualsevol *device*, a qualsevol aparell. Aquest és el context en què nosaltres avui ens trobem

En aquest sentit, jo crec que les quatre preguntes que nosaltres ens formulem són preguntes que crec que podrien planejar en certa manera durant la sessió de treball d'aquesta VII Jornada.

La primera és: ens trobem davant d'un esclat, d'un alliberament, de la informació o davant d'un procés d'homogeneïtzació i concentració a escala nacional i internacional? O ens trobem alhora en un doble procés esclat/alliberament de la informació, el *free flow* famós de l'Informe MacBride, no en una única direcció, sinó en múltiples direccions? O ens trobem que al costat d'aquest *free flow*, d'aquest esclat/alliberament de la informació, en segments molt importants es produeix un procés de concentració i homogeneïtzació? Aquesta és una pregunta que nosaltres, com a reguladors, ens fem, i és una qüestió molt important en la perspectiva de l'interès públic.

En segon lloc, la pregunta és: si bé la tecnologia és imparable, cal preguntar-se fins a quin punt el mercat, en el seu procés d'adaptació al nou context, actuarà com a fre o alentidor. I això cal fer-ho perquè la cadena de valor audiovisual –creador, productor, propietaris de drets, empaquetador, difusor, distribuïdor– trontolla. Qui és qui? Qui fa què? Aquestes són preguntes que tenien una resposta en la televisió convencional. Avui, amb els nous serveis audiovisuals, aquesta cadena de valor trontolla.

D'altra banda, i això té relació amb el regulador, models que s'havien plantejat, potser, en certa manera, fins i tot poden quedar ràpidament obsolets. Jo em demano, per exemple, si en el model d'emigració de la televisió analògica a la digital –en què s'assenyalava que cada «mux» a escala estatal havia de ser un «mux» de quatre programes, de quatre cadenes, cosa que en un moment podia tenir el seu sentit– ara no seria més intel·ligent plantejar-se la pregunta de si els múltiples d'àmbit estatal no

han d'anar orientats a l'alta definició. Tenen sentit quaranta canals dels quals trenta són productes normalment ja amortitzats? Són preguntes que crec que ens hem de fer si volem respondre a les qüestions de fons.

La tercera és òbvia, i serà present en el debat de tot el dia d'avui: al costat de la televisió convencional, i amb l'aparició dels nous serveis audiovisuals, de les noves modalitats, de les noves finestres, com coexistiran la televisió convencional i les noves modalitats? Quins seran els percentatges de penetració? A qui arribarà la televisió convencional? La televisió convencional serà la que crearà, en el seu gruix, l'opinió pública? Com es construirà l'opinió pública? És una tercera pregunta que jo crec que és prou important.

I l'última pregunta –i acabo, president– és sobre el regulador, sobre les lleis. El Parlament, com deia en Joan Majó, ha fet una llei de comunicació audiovisual, una llei que ha intentat incorporar els nous serveis audiovisuals. De fet, és una llei que incorpora parts de la futura directiva de televisió sense fronteres, els nous apartats de la reformulació que es fa a Brussel·les; incorpora, d'una banda, els nous serveis audiovisuals i incorpora també el concepte d'operador audiovisual més enllà de l'espectre radioelèctric. Però, sens dubte, la tasca reguladora i el marc legal seran un tema fonamental en l'agenda política dels futurs anys.

I aquí acabo, president, dient que per a nosaltres aquesta jornada és d'un gran interès, d'un gran interès en aquesta perspectiva tan important que ens pertoca a tots nosaltres de cercar en el marc del sistema audiovisual el millor al servei de l'interès públic.

Moltes gràcies.

El president

Moltes gràcies. I, si m'ho permeten, unes breus paraules per acabar aquest acte d'inauguració d'aquesta VII Jornada Parlamentària sobre els Mitjans de Comunicació, que s'organitza des del Parlament en col·laboració amb el Consell de l'Audiovisual de Catalunya i la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió.

Aquesta jornada respon també de manera coherent a un dels objectius que ens hem plantejat en el Parlament, que és obrir les portes a la societat, que és ser propers, intentar ser propers, a les realitats que es viuen en el país.

Voldria també disculpar la presència del senyor Rafael Luna, que és el secretari de la Mesa del Parlament encarregat de l'organització d'aquestes jornades. Aquesta matinada ha mort la seva mare, i per això no podrà acompanyar-los.

Fa uns anys que se'ns diu que vivim en l'anomenada «societat de la informació», en l'era de les noves tecnologies, o fins i tot es parla de la «revolució de les tecnologies de la informació i de la comunicació», les TIC. Ja no és el futur, això, és el present, per descomptat. Però és un present tan canviant, tan ràpid, que en moltes qüestions les transformacions van més endavant que qualsevol previsió, que qualsevol intent d'adaptar-nos-hi a poc a poc, de tenir en compte els problemes d'encaix de les noves realitats a un país que encara manté moltes estructures, moltes dinàmiques i moltes visions del segle passat. És a dir, cada dia hi ha més canals de comunicació, més eines, més possibilitats, i, com de costum, davant els grans canvis ens trobem amb importants paradoxes. Hi ha més informació, però, segons com, també podríem dir que hi ha més desinformació. Deixin-m'ho expressar d'una altra manera: és cert que hi ha més comunicació, però, segons com, també hi ha menys diàleg.

Aquesta jornada és, per tant, un intent de reflexió, de pausa virtual –perquè la realitat no s'atura, no ens espera en cap cas–, per tal d'encaixar les transformacions presents i futures en els projectes de progrés de la nostra societat i de la nostra nació.

Ara, precisament, ens trobem en un moment polític que pot marcar un punt i a part en la història d'aquest país. La ciutadania de Catalunya es troba a punt de votar en un referèndum, de decidir un camí o l'altre per als propers anys. Pel meu càrrec, no em correspon recomanar cap sentit de vot, per descomptat. Sí que demano, però, que participin, que s'impliquin en el futur. Hi insisteixo: sí que demano que la gent s'expressi, que participi, que s'impliqui en una decisió que és de cada persona, però que en el resultat suposarà la decisió de què accepta o què vol per al futur de la nació catalana.

I faig aquí referència a aquest moment clau per al futur de la nostra nació perquè el paper que tindran els mitjans de comunicació audiovisual en tot aquest procés serà fonamental. Fonamental perquè, com deia al principi, la nostra és una societat definida, emmarcada per aquest entorn comunicatiu cada cop més plural, cada cop més xarxa. Es conserva encara un cert centre neuràlgic en la televisió, però també és cert que el mateix mitjà televisiu és cada cop més plural, cada cop més heterogeni. I, en paral·lel, cada dia es presenten noves alternatives de comunicació i d'informació que difuminen encara més l'abast real del paper dels mitjans tradicionals de comunicació de masses.

En aquest entorn complex, si els ciutadans i les ciutadanes no estan ben informats no hi ha veritable llibertat, ni de pensament, ni de participació, ni d'oportunitats. Per tant, necessitem més que mai una ciutadania ben informada sobre el que es vota, per exemple, sobre el que significa, sobre el que comporta, no solament des d'una perspectiva a curt termini, sinó també des d'una perspectiva a llarg termini.

Això, hi insisteixo, exigeix rigor i qualitat en la informació. Però, com garantir-los? Perquè els emissors no són neutres. De fet, ningú no és neutre, perquè fins i tot l'omissió, el silenci, també incideix, també és actuació política.

I si ja era complicat parlar d'això quan hi havia un nombre determinat de mitjans, de canals de comunicació, què passa avui quan les formes de comunicació són tan múltiples? Segurament, la resposta passa pel receptor, per la mateixa ciutadania, pel seu esperit crític, per la seva capacitat de saber destriar el gra de la palla, de saber distingir on es troba el rigor informatiu. En aquest sentit, tenim a favor els pòsits de l'herència d'una cultura política que defensava el lliure pensament, la reflexió i l'esperit crític –i fa molts anys, d'això– i que perviu entre nosaltres, com ho prova, per exemple, la pluralitat de forces polítiques representatives i presents en el nostre Parlament.

Fins a quin punt conservem aquest esperit crític? Fins a quin punt és possible exercir-lo en la societat actual? Les frases que es fan servir quan es parla de política a Catalunya són fruit només del pensament i la reflexió o són la repetició de consignes?

Quant hi ha de propagació de mitges veritats fins a convertir-les en fets consumats? I podríem continuar en la línia de plantejar preguntes, fent preguntes al vent, potser buscant-hi alguna resposta, com deia el cantant.

Però, al marge del referèndum, a l'hora de plantejar qüestions sobre la taula, d'apuntar debats, de llançar preguntes, voldria no fer exercici d'omissió amb relació a la cultura i a la llengua de la nostra nació. La cultura necessita vida, vitalitat, necessita un cert esperit inquiet, cercar nous espais, no tancar-se; fins i tot, necessita barrejar-se, alimentar-se. Qualsevol cultura ha de ser ben viva, o perd el seu sentit, que, per sobre de tot, és expressar formes de fer, de pensar, de viure, de veure la vida. Per tant, la cultura catalana i la llengua catalana necessiten ser presents en aquest nou entorn, en aquesta gran xarxa comunicativa, especialment en l'audiovisual.

Més preguntes: en podem fer previsió? Calen espais protegits? Com podem donar suport al creixement d'una cultura pròpia forta en l'àmbit audiovisual? Com podem corregir certes discriminacions que pateix el català en el sector? Justament, en saber trobar les respostes, i fer-ho de manera adequada, a algunes d'aquestes preguntes hi ha una part important de les possibilitats de supervivència de la nostra llengua, i, de retruc, de la nostra cultura.

Sé que he plantejat moltes preguntes, i em sembla que he marxat massa de la línia d'aquesta mesa. Confio que, si bé difícilment avui se'n trauran respostes, serviran per posar sobre la taula certes qüestions, per reflexionar i enriquir el pensament d'aquest país nostre, que tants reptes té avui mateix per endavant.

Que facin una bona feina, i moltes gràcies per la seva assistència.